

Neboder u korenu

Letristička internacionala

1954.

U ovo doba, koje u svakom pogledu postaje sve represivnije, postoji jedan posebno odvratn čovek, koji je očigledno mnogo veći pandur od većine ostalih. On gradi stambene ćelije, on gradi prestonicu za Nepalce, on gradi vertikalna geta, on gradi mrtvačnice za epohu koja će sigurno znati šta da radi s njima, on *gradi crkve*.

Taj modularni protestant, Le Korbizje-Sing-Sing, taj moler neokubističkih oblandi, stavlja u pogon svoje „mašine za stanovanje (*machine à habiter*)“, za još veću slavu Božju, koji je i strvine i korbizjee („*vrane*“, „*Vraniće*“, što je doslovno značenje prezimena koje je usvojio na osnovu majčinog *Lecorbésier*) saznao po svom liku i obličju.

Ne treba gubiti iz vida da je moderni urbanizam, ako još nije stekao status umetnosti – kamoli „životnog okruženja“ – s druge strane uvek nalazio nadahnuće u policijskim detektivima; najzad, Osman (Baron Haussmann) nam je podario bulevare samo zato da bi na njima olakšao kretanje artiljerije.

Ali danas zatvor postaje stambeni model, a hrišćanski moral bespogovorno trijumfuje, kada shvatimo da Le Korbizje želi da *ukine ulicu*. I još se hvali time. Evo tog programa: življenje se nepovratno parceliše na zatvorena ostrva, u nadgledanim društvima; kraj šansi za pobunu i susrete; automatska rezignacija.

(Primitimo usput da je postojanje automobila od koristi svima – osim naravno nekolicini „ekonomski slabijih“; slično tome, nedavno ražalovani policijski prefekt, nezaboravni Bajo (Jean Baylot), izjavio je povodom poslednje maturantske povorke kako takve ulične manifestacije nisu više u skladu sa zahtevima saobraćaja. I od tada se svakog 14. jula u to iznova uveravamo.)

Sa Le Korbizjeom, igre i uvidi koje s pravom očekujemo od istinske neodoljive arhitekture – od svakodnevnih promena ambijenata – žrtvuju se u korist sistema za odlaganje smeća, koji se nikada neće upotrebiti za regulatornu Bibliju, sada već obaveznu u američkim hotelima. Treba biti zaista glup da bi se u tome videla moderna arhitektura. To nije ništa drugo nego povratak loše zakopanog starog hrišćanskog sveta. Početkom prošlog veka, lionski mistik Pjer-Simon Balanš, u svom *Gradu pomirenja* (Pierre-Simon Ballanche, *Ville des Expiations*, 1832) – čiji opisi nagoveštavaju „ozarene gradove“ (Le Corbusier, *Ville radieuse*, 1924, 1933) – već je izrazio taj ideal postojanja:

„Grad pomirenja mora biti živa slika monotonog i tužnog zakona ljudskih peripetija, neumoljivog zakona društvenih nužnosti: sve navike, čak i one najnevinije, moraju se direktno napadati; sve mora neprestano upozoravati da ništa nije postojano i da je čovekov život putovanje kroz zemlju izgnanstva.“

COLLECTION DE L'ÉQUIPEMENT DE LA CIVILISATION MACHINISTE

LE CORBUSIER

LA VILLE RADIEUSE

ÉDITIONS DE
L'ARCHITECTURE D'AUJOURD'HUI
5, RUE BARTHOLDI, 5
BOULOGNE (SEINE)

LE CORBUSIER. IL A CONSTRUIT LA MAISON DE L'AN 2000.

Le Corbusier a gagné la bataille de Marseille

« Le Corbusier est un grand homme ! », reconnaissent les occupants des 50 premiers logements de la « Cité radieuse » de Marseille, inaugurée solennellement le 14 octobre. Une seule critique : la boîte aux lettres est trop petite. Lorsque les 337 appartements seront occupés, la cité logera 1.500 personnes. Elle aura son restaurant, son hôtel, son bureau de poste et une rue intérieure bordée de magasins. Sur la terrasse : un stade, une piscine, un bar et une maternelle avec terrain de jeu. Les Marseillais se sont d'abord méfiés. Aujourd'hui, on refuse des acheteurs. Tout est vendu. Le Corbusier a gagné la bataille.

Ci-dessus : « Offense au paysage » ont dit des esthètes. « J'inscrit le soleil dans le bail » répond Le Corbusier. *Paris-Match* laisse ses lecteurs juges. Ci-dessous : la famille Ougier, une des premières installées.

Chaque appartement a sa terrasse et sa baie vitrée de 3 m. 66 sur 4 m. 80. L'ossature est en béton, mais des caissons isolants insonorisent les cloisons. Les logis comprennent : salle commune avec petite cuisine et, à l'étage au-dessus, chambres et salles de bains. Les 55.000 tonnes de la cité reposent sur 34 piliers de ciment.

„Maketa neke Le Korbizjeove zgrade jedina je slika koja u meni budi želju da se istog časa ubijem. S njim bi isto moglo da zadesi i poslednje ostatke radosti. Kao i ljubavi – strasti – slobode.“ Ivan Ščeglov, *Pravila novog urbanizma*, 1953 (1958).

Ali u našim očima zemaljska putovanja nisu ni monotona ni tužna; društveni zakoni nisu neumitni; navike koje treba direktno napasti treba zameniti neprekidnim obnavljanjem čudesnog; a prvi komfor koji ćemo sebi priuštiti jeste eliminacija ideja ovog poretka i svih muva koje ih propagiraju.

Šta uopšte g. Le Korbizje zna o ljudskim *potrebama*?

Katedrale više nisu bele. Blago nama. „Osvetljenost“ i mesto pod suncem, znamo tu pesmu – orgulje i bubnjevi demohrišćana (*u originalu*, „MRP“, *Mouvement Républicain Populaire*) – i za nebeske livade na koje blagopočivši arhitekti odlaze da pasu. Zaboravi bika i videćeš kravu („Enlevez le bœuf, c’est de la vache“).

„Les gratte-ciel par la racine“, *Potlatch*, br. 5, 20. VII 1954.

Povezani tekstovi:

Gi Debor, *Manifest o konstruisanju situacija* (1953)

Gi Debor, *Evo jednog pisma kakva se više ne pišu* (1953)

Ivan Ščeglov, *Pravila novog urbanizma* (1953, 1958)

LI, *Veliki Potlač*

LI, *Kontinent Kontreskarp*

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Letristička internacionala
Neboder u korenu
1954.

Internationale lettriste, „Les gratte-ciel par la racine“, *Potlatch*, br. 5, 20. VII 1954.
Preveo i priredio, AG, 2023. <https://anarhija-blok45.net>

anarhisticka-biblioteka.net